

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP – 4101-019-04/2014

P/14/101

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/14/101 – Wpływ projektów współfinansowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego 2007-2013 na wzrost atrakcyjności gospodarczej województwa opolskiego
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
<i>Kontroler</i>	Jadwiga Sojska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 92337 z dnia 17 listopada 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Uniwersytet Opolski, Plac Mikołaja Kopernika 11a, 45-040 Opole ¹
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Stanisław Nicieja, Rektor Uniwersytetu Opolskiego (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uniwersytet, zgodnie z umowami zawartymi z Województwem Opolskim, zrealizował cztery projekty dofinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego² w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego 2007-2013³. W wyniku ich realizacji utworzone zostało laboratorium technologii IT w Instytucie Matematyki i Informatyki, a laboratoria Wydziału Chemii zostały wyposażone m.in. w aparaturę naukowo-badawczą. Dla każdego projektu prowadzono wyodrębnioną ewidencję analityczną, a wydatki były księgowane w sposób umożliwiający ich identyfikację. Uniwersytet udostępniał zainteresowanym podmiotom wyniki badań naukowych przeprowadzonych z wykorzystaniem m.in. zakupionej aparatury, publikował je w specjalistycznych czasopismach, a także przedstawiał w trakcie konferencji naukowych. Zdaniem NIK prezentowane przez Uniwersytet informacje służące do monitorowania przez Marszałka Województwa Opolskiego stopnia osiągnięcia założonych celów udzielonego wsparcia, nie umożliwiały jednak dokonania rzetelnej oceny w tym zakresie. Powyższe wynikało z dopuszczonego w ramach tego programu prezentowania rezultatów projektu, tylko w oparciu o jeden wskaźnik⁴, jak też wyboru takiego wskaźnika, który odnosił się do poziomu nakładów, a nie rzeczywistych zmian, które nastąpiły w wyniku wdrożenia projektu.

Do dnia zakończenia czynności kontrolnych zachowana została trwałość projektów, a żaden z nich nie został poddany znaczącej modyfikacji.

¹ Dalej: Uniwersytet.

² Dalej: EFRR.

³ Dalej: RPO WO 2007-2013.

⁴ W przypadku trzech z czterech zrealizowanych projektów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Efekty wdrożenia projektów realizowanych w ramach Poddziałania 1.3.1. *Wsparcie sektora badawczo-rozwojowego B+R oraz innowacji na rzecz przedsiębiorstw*⁵

Opis stanu faktycznego

1. W strukturze organizacyjnej Uniwersytetu z dnia 25 czerwca 2014 r. została wyodrębniona jednostka - Uniwersyteckie Centrum Komercjalizacji i Transferu Wiedzy⁶, która jednak do dnia zakończenia kontroli NIK nie podjęła działalności.

Działania zmierzające do jej utworzenia polegały na zatrudnieniu pełnomocnika Rektora ds. organizacji UCKiTW (od 1 kwietnia 2013 r.), pozytywnym zaopiniowaniu przez Senat Uniwersytetu decyzji o utworzeniu UCKiTW⁷ w formie ogólnouczelnianej jednostki podległej bezpośrednio Rektorowi Uniwersytetu (28 listopada 2013 r.), zatwierdzeniu w dniu 30 stycznia 2014 r. przez Senat jej *Regulaminu*⁸ oraz wyodrębnieniu jej w strukturze organizacyjnej Uniwersytetu od dnia 25 czerwca 2014 r., tj. z dniem wejścia w życie zarządzenia nr 27/2014 Rektora Uniwersytetu w sprawie *zmian w regulaminie organizacyjnym Uniwersytetu Opolskiego*. W Regulaminie UCKiTW zapisano m.in., że celem UCKiTW jest prowadzenie działań zmierzających do lepszego wykorzystania potencjału intelektualnego i technicznego Uniwersytetu oraz sprzedaży lub nieodpłatnego przekazania do gospodarki wyników badań naukowych i prac rozwojowych Uniwersytetu (pracowników, doktorantów i studentów), a także komercjalizacja wyników badań, prowadzenia działalności doradczej, szkoleniowo-usługowej oraz promocyjnej w zakresach odpowiadających działalności naukowej, dydaktycznej i artystycznej Uniwersytetu.

(dowód: akta kontroli str. 28-35)

Jak wyjaśnił pełnomocnik Rektora ds. organizacji UCKiTW, jednostka ta nie ma siedziby i przydzielonych stanowisk pracy⁹, nie zatrudniono w niej żadnych pracowników (w szczególności dyrektora), nie opracowano także trybu (procedury) przy transferze technologii. Pełnomocnik stwierdził ponadto, że UCKiTW powinno podjąć *samodzielną działalność* po 30 czerwca 2015 r., tj. po wygaśnięciu jego pełnomocnictwa oraz, że dotychczas *brał aktywny udział prawie we wszystkich konferencjach organizowanych przez Urząd Marszałkowski i władze samorządowe niższych szczebli oraz samorząd gospodarczy i instytucje otoczenia biznesu, które poświęcone były komercjalizacji i transferowi wiedzy, na których prezentował rodzącą się na Uniwersytecie koncepcję organizacyjną i funkcjonalną UCKiTW*.

(dowód: akta kontroli str. 119-121)

Niepodjęcie działalności przez UCKiTW Rektor Uniwersytetu wyjaśnił brakiem środków na finansowanie zadań przypisanych tej jednostce. Podał też, że wg przyjętych założeń jednym ze źródeł finansowania działalności tej jednostki mają być środki pozyskane m.in. z funduszy unijnych w perspektywie 2014-2020

⁵ Poddziałanie 1.3.1. *Wsparcie sektora B+R oraz innowacji na rzecz przedsiębiorstw* jest jednym z elementów Działania 1.3. *Innowacje, badania, rozwój technologiczny* należącego do Osi priorytetowej 1 *Wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej regionu*.

⁶ Dalej: UCKiTW.

⁷ Uchwała nr 49/2012-2016 Senatu Uniwersytetu Opolskiego z dnia 28 listopada 2013 r. w sprawie *powołania Uniwersyteckiego Centrum Komercjalizacji i Transferu Wiedzy*.

⁸ Uchwała nr 54/2012-2016 Senatu Uniwersytetu Opolskiego z dnia 30 stycznia 2014 r. w sprawie *zatwierdzenia Regulaminu Uniwersyteckiego Centrum Komercjalizacji i Transferu Wiedzy w Uniwersytecie Opolskim*.

⁹ Pełnomocnik Rektora ds. organizacji UCKiTW w Akademickim Inkubatorze Przedsiębiorczości Uniwersytetu ma swoje stanowisko pracy, wyposażone w sprzęt komputerowy i dostęp do sieci Internet.

i obecnie Uniwersytet oczekuje na uruchomienie programów umożliwiających finansowanie działań UCKiTW.

(dowód: akta kontroli str. 757-758)

Prorektor ds. kształcenia studentów oświadczył, że zadania przypisane UCKiTW wykonują różne osoby w ograniczonym zakresie i do czasu kontroli nie zostało to pisemnie uregulowane.

(dowód: akta kontroli str. 664-680)

Jednocześnie do dnia 26 czerwca 2014 r.¹⁰ Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Uniwersytetu na podstawie § 3 pkt 5 i § 4 ust. 2 pkt 4 jego regulaminu¹¹ zobowiązany był do podejmowania działań zmierzających do *zwiększenia zakresu działalności innowacyjnej Uczelni oraz rozwoju sieci współpracy i wymiany informacji pomiędzy naukowcami a przedsiębiorstwami w zakresie innowacji i transferu wiedzy.*

(dowód: akta kontroli str. 651-661)

Uwagi dotyczące badanej działalności

W drugiej połowie 2014 r. w kontrolowanej jednostce nie zostały w pełni zapewnione warunki organizacyjne do wykorzystania przez przedsiębiorców wyników badań naukowych i ich transferu do gospodarki. Mimo upływu ponad pięciu miesięcy od wyodrębnienia w strukturze organizacyjnej Uniwersytetu UCKiTW - jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej za wykonanie tych zadań - nie podjęła ona żadnej działalności i w dalszym ciągu pozostaje w fazie organizacji. Równocześnie wskutek wprowadzonych zmian w regulaminie Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości zadania te zostały wyłączone z zakresu jego działalności.

Opis stanu faktycznego

2. Uniwersytet realizował cztery projekty dofinansowane ze środków EFRR w ramach Poddziałania 1.3.1 *Wsparcie sektora B+R oraz innowacji na rzecz przedsiębiorstw*:

1) *Utworzenie w Uniwersytecie Opolskim laboratorium nowoczesnych technologii IT*¹², realizowany w okresie od 30 września 2010 r. do 31 stycznia 2011 r., dofinansowanie w kwocie 386 890,81 zł;

2) *Wyposażenie laboratoriów Wydziału Chemii Uniwersytetu Opolskiego w sprzęt badawczy*¹³, realizowany w okresie od 1 września 2010 r. do 31 grudnia 2010 r., dofinansowanie w kwocie 1 029 730,63 zł;

3) *Wyposażenie laboratoriów Wydziału Chemii Uniwersytetu Opolskiego w sprzęt badawczy – etap II*¹⁴, realizowany w okresie od 30 czerwca 2011 r. do 30 września 2011 r., dofinansowanie w kwocie 1 755 037,50 zł;

4) *Wyposażenie laboratoriów Wydziału Chemii Uniwersytetu Opolskiego w sprzęt badawczy – etap III*¹⁵, realizowany w okresie od 30 października 2012 r. do 15 października 2014 r., dofinansowanie w kwocie 3 045 091,61 zł.

Całkowita wartość ww. projektów wynosiła¹⁶ 7 316 264,18 zł, z tego 7 313 824,18 zł stanowiły wydatki kwalifikowalne i 2 440 zł wydatki niekwalifikowalne¹⁷. Na realizację tych projektów Uniwersytetowi przyznano dofinansowanie ze środków EFRR w łącznej kwocie 6 216 750,55 zł, stanowiącej 85% wydatków kwalifikowalnych. Na realizację trzech z ww. projektów poniesiono wydatki i otrzymano dofinansowanie z EFRR w kwotach określonych w zawartych umowach

¹⁰ W dniu 26 czerwca 2014 r. Senat Uniwersytetu Opolskiego zatwierdził Regulamin Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości, w którym nie było zadań zapisanych w § 3 pkt 5 i § 4 ust. 2 pkt 4 Regulaminu Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości Uniwersytetu Opolskiego z 2009 r.

¹¹ Regulamin Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości Uniwersytetu Opolskiego z 2009 r. zatwierdzony uchwałą nr 36/2008-2012 Senatu Uniwersytetu Opolskiego z 28 maja 2009 r.

¹² Dalej: Laboratorium IT.

¹³ Dalej: Laboratoria Chemii – I.

¹⁴ Dalej: Laboratoria Chemii – II.

¹⁵ Dalej: Laboratoria Chemii – III.

¹⁶ Zgodnie z podpisanymi umowami o dofinansowanie oraz ich aneksami.

¹⁷ Wystąpiły w projekcie Wyposażenie laboratoriów Wydziału Chemii Uniwersytetu Opolskiego w sprzęt badawczy.

o dofinansowanie, a na realizację jednego projektu¹⁸ poniesiono wydatki i otrzymano dofinansowanie niższe od określonego w umowie o dofinansowanie – odpowiednio – o 50 698,76 zł i 43 093,95 zł, co wynikało z oszczędności powstałych po przeprowadzonych postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych.

(dowód: akta kontroli str. 124, 395, 433-434, 440)

We wnioskach o dofinansowanie ww. projektów, a także w załączonych do nich studiach wykonalności inwestycji, wskazywano na potencjalne zainteresowanie otoczenia zewnętrznego wynikami realizacji tych projektów, nie odwołując się jednak w tym zakresie do przeprowadzonych analiz, jak też danych dotyczących dotychczasowego wykorzystywania przez przedsiębiorców wyników badań prowadzonych w jednostkach Uniwersytetu, które miały zostać doposażone w ramach realizacji projektów. Jako uzasadnienie istnienia zainteresowania otoczenia zewnętrznego wynikami projektów wskazywano natomiast na:

1) w projekcie *Laboratorium IT* – słabą współpracę między sektorem B+R i przedsiębiorstwami w województwie opolskim z powodu mało atrakcyjnej oferty sektora B+R służącej wykorzystaniu osiągnięć naukowych na potrzeby gospodarki oraz niedostateczny transfer technologii informatycznych do przedsiębiorstw wykorzystujących zasoby informatyczne, których jedną z przyczyn była słabo rozwinięta baza badawcza oraz niewystarczające wyposażenie w nowoczesną aparaturę badawczą. W szczególności Instytut Matematyki i Informatyki Uniwersytetu nie posiadał sprzętu umożliwiającego prowadzenie badań nad nowoczesnymi technologiami z zakresu wirtualizacji i konsolidacji zasobów IT, a także zasobów umożliwiających modelowanie 2D i 3D. Realizacja projektu miała poprawić jakość prowadzonych badań naukowych oraz umożliwić stworzenie wysokich standardów kształcenia młodej kadry. Spodziewano się, że nowoczesne wyposażenie laboratorium IT zwiększy możliwość prowadzenia innowacyjnych badań (w przyszłości wykorzystanych dla rozwoju branży IT) oraz umożliwi poszerzenie zakresu oferowanych usług badawczych związanych z nowoczesnymi technologiami (wirtualizacja zasobów IT, modelowanie i projektowanie 2D i 3D i prototypowanie), a także zachęci przedsiębiorców do wykorzystania wyników prac B+R.

2) w projektach *Laboratoria Chemii - I, II i III* – nie najlepszy poziom innowacyjności przemysłu chemicznego – jednego z podstawowych potencjałów przemysłowych w województwie opolskim, a także słabo rozwiniętą infrastrukturę badawczą, będącą jedną z przyczyn niewielkiej współpracy między sektorem B+R i przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania innowacji i transferu technologii. Spodziewano się, że unowocześnienie bazy badawczej Wydziału Chemii Uniwersytetu przyczyni się do wzrostu zainteresowania podmiotów gospodarczych współpracą z uczelnią i zwiększenia liczby projektów badawczych realizowanych wspólnie z innymi jednostkami (przemysłowymi, badawczymi, usługowymi, analitycznymi), a także umożliwi pogłębienie współpracy między lokalnymi jednostkami badawczymi i poszerzenie zakresu oferowanych usług badawczych m.in. o prace z zakresu analityki środowiska, kryminalistyki, toksykologii, diagnostyki medycznej, otrzymywania, charakterystyki i oceny materiałów (głównie polimerowych).

We wnioskach o dofinansowanie każdego z ww. projektów wskazywano również na poprawę warunków kształcenia i rozszerzenie oferty edukacyjnej Uniwersytetu.

(dowód: akta kontroli str. 133-135, 146-148, 185-186, 232-233, 245-248, 299-301, 353-353, 365-368, 408-409, 469-472, 487-490, 539-541)

Prorektor ds. kształcenia i studentów oświadczył, że nie zostały udokumentowane analizy poprzedzające sporządzenie wniosków o dofinansowanie projektów

¹⁸ Wyposażenie laboratoriów Wydziału Chemii Uniwersytetu Opolskiego w sprzęt badawczy – etap II.

realizowanych w ramach Poddziałania 1.3.1., a do przygotowania założeń do uzasadnienia celowości realizacji projektu – powiązania z przedsiębiorcami oraz potencjalne zainteresowanie przedsiębiorców odbiorem wyników badań – wykorzystano dotychczasowe kontakty naukowe z innymi jednostkami naukowymi i jednostkami B+R oraz przedsiębiorcami. Wydział Chemii oraz Instytut Matematyki i Informatyki, tj. jednostki Uniwersytetu, w których utworzono lub wyposażono laboratoria, inicjowały współpracę z przedsiębiorcami potencjalnie zainteresowanymi wynikami badań.

(dowód: akta kontroli str. 681-682)

Ustalenia dotyczące form i zakresu powiązań z przedsiębiorcami przedstawiono w pkt 3 i 5 niniejszego wystąpienia.

Wszystkie ww. projekty dotyczyły: *zakupu maszyn, wyposażenia oraz wartości niematerialnych i prawnych dla laboratoriów w szkołach wyższych i innych jednostkach naukowych, prowadzących badania na rzecz nowoczesnych technologii produkcyjnych*. W żadnym z ww. projektów nie założono komercjalizacji wyników badań realizowanych z wykorzystaniem aparatury naukowo-badawczej zakupionej w ramach tych projektów, a dla projektów *Laboratoria Chemii I, II i III* określono, że efekty badań prowadzonych w oparciu o zakupioną aparaturę naukowo-badawczą, będą upublicznione, dostęp do tych informacji nie będzie ograniczony. Żaden z ww. projektów nie był projektem badawczym (badaniami naukowymi lub pracami rozwojowymi w rozumieniu przepisów art. 2 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki¹⁹) przewidzianym do komercjalizacji.

(dowód: akta kontroli str. 184-185, 192, 299, 307, 407, 414, 538, 545, 683)

Do 17 grudnia 2014 r. Uniwersytet nie uzyskał praw wyłącznych, w tym patentów (w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. *Prawo własności przemysłowej*²⁰) na rezultaty prac badawczych przeprowadzonych z wykorzystaniem aparatury zakupionej w ramach projektów Poddziałania 1.3.1. Rezultaty badań wykonanych na mikroskopie skaningowym (zakupiony w projekcie *Laboratoria Chemii – I*) wykorzystano w jednym zgłoszeniu patentowym, tj. nr P.409860 *Sposób wytwarzania włókien polietylenowych* z 27 października 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 765)

Uniwersytet udostępniał wyniki badań pracowników naukowych Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki oraz Wydziału Chemii przeprowadzonych z wykorzystaniem aparatury zakupionej w projektach zrealizowanych w ramach Poddziałania 1.3.1. w różnych formach: zamieszczając wyniki prac badawczych na stronie internetowej²¹, w publikacjach naukowych, w prezentacjach na otwartych warsztatach dla przedstawicieli przemysłu²², w wystąpieniach i komunikatach konferencyjnych²³. Uniwersytet udostępniał także prace magisterskie i licencjackie powstałe na Wydziale Chemii²⁴, w których do badań wykorzystywano aparaturę zakupioną do laboratoriów Wydziału Chemii.

(dowód: akta kontroli str. 684-697)

3. W zrealizowanych projektach w ramach Poddziałania 1.3.1. osiągnięto założone dla nich wskaźniki produktu oraz wskaźniki rezultatu.

W każdym projekcie założono trzy poniższe wskaźniki produktu:

¹⁹ Dz. U. z 2014 r., poz. 1620.

²⁰ Dz. U. z 2013 r., poz. 1410.

²¹ Na stronie Instytutu Matematyki i Informatyki (www.math.uni.opole.pl) opublikowano trzy prace wykonane w Instytucie Matematyki i Informatyki na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki.

²² Cztery prezentacje.

²³ 44 komunikaty i wystąpienia na konferencjach, kongresach i seminariach krajowych i międzynarodowych, zjazdach, targach.

²⁴ Osiem prac magisterskich i dwie prace licencjackie.

- 1) Liczba projektów z zakresu B+R²⁵, który osiągnięto w 100% poprzez zrealizowanie czterech projektów dofinansowanych ze środków EFRR,
- 2) Liczba projektów współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a jednostkami badawczymi²⁶, który osiągnięto w 100% poprzez zawarcie z przedsiębiorcami umów o współpracy²⁷ w celu optymalnego wykorzystania mienia zakupionego w wyniku realizacji projektu: pięć umów z 30 grudnia 2010 r. dla projektu *Laboratorium IT*, sześć umów z 15 i 30 listopada 2010 r. dla projektu *Laboratoria Chemii – I*, trzy umowy z 26 i 30 sierpnia 2011 r. dla projektu *Laboratoria Chemii – II* oraz pięć umów z okresu od 7 lipca 2014 r. do 15 września 2014 r. dla projektu *Laboratoria Chemii – III*;
- 3) Liczba zakupionej aparatury naukowo-badawczej²⁸, który osiągnięto w 100% poprzez zakup aparatury naukowo-badawczej: 9 szt. dla projektu *Laboratorium IT*, 2 szt. dla projektu *Laboratoria Chemii – I*, 4 szt. dla projektu *Laboratoria Chemii – II* i 8 szt. dla projektu *Laboratoria Chemii – III*.

W projekcie *Laboratorium IT* założono jeszcze trzy kolejne wskaźniki produktu (pomocnicze na poziomie projektu):

- 4) Liczba zakupionego pozostałego wyposażenia²⁹, który osiągnięto w 100% poprzez zakup 21 szt. różnego sprzętu (m.in. 16 notebooków do mobilnego laboratorium wirtualizacji);
- 5) Liczba wdrożonych systemów teleinformatycznych, który osiągnięto w 100% tworząc system do wirtualizacji oraz system do obróbki obrazu i wydruków 3D z aparatury naukowo-badawczej i sprzętu informatycznego;
- 6) Wielkość nakładów poniesionych na rozwój bazy teleinformatycznej, którego osiągnięcie w 100% polegało na zrealizowaniu wydatków o wartości docelowej wynoszącej 455 165,66 zł, równej kwocie całkowitej wartości projektu określonej w umowie o dofinansowanie projektu.

(dowód: akta kontroli str. 125-128, 189-190, 220-221, 303, 332, 340-347, 412, 435, 443-462, 543, 569, 576-615, 635-650)

We wszystkich projektach założono wskaźnik rezultatu *Dodatkowo wprowadzone inwestycje* (wskaźnik na poziomie Osi priorytetowej 1, Poddziałania 1.3.1. oraz projektu) w wielkości równej wydatkom kwalifikowalnym sfinansowanym ze środków własnych, a w czwartym³⁰, ostatnim z realizowanych projektów, założono także wskaźniki rezultatu *Liczba wdrożeń powstałych w wyniku zrealizowanych projektów*³¹ (wskaźnik na poziomie Poddziałania 1.3.1). Wskaźnik rezultatu *Dodatkowo wprowadzone inwestycje* osiągnięto w 100% w trzech projektach, natomiast w jednym projekcie³² wskaźnik ten osiągnięto w 97,54%, gdyż kwota wydatków kwalifikowalnych sfinansowanych ze środków własnych była o 7 604,81 zł mniejsza od określonej w umowie o dofinansowanie. Osiągnięta wielkość tego

²⁵ Wskaźnik na poziomie Osi priorytetowej 1 oraz Poddziałania 1.3.1.

²⁶ Wskaźnik na poziomie Osi priorytetowej 1, Poddziałania 1.3.1. oraz projektu. W dokumencie przyjętym przez Zarząd Województwa Opolskiego w dniu 28 maja 2010 r. (http://rpo.opolskie.pl/docs/definicje_wskaznikow_os18.pdf) wskaźnik ten zdefiniowano jako *Ilość umów/porozumień pomiędzy jednostkami badawczymi a przedsiębiorstwami, na rzecz których realizowane będą badania wsparte w wyniku realizacji projektu.*

²⁷ Przedmiotem umów była współpraca stron służąca rozwojowi badań naukowych prowadzonych w Uniwersytecie, tj. badań podstawowych, badań stosowanych, badań przemysłowych, prac rozwojowych w tym w szczególności służące: a) zdobyciu wiedzy, zorientowanej przede wszystkim na zastosowanie w praktyce w tym zmierzające do zwiększenia aktywności na linii nauka-badania-gospodarka; b) zdobyciu nowej wiedzy oraz umiejętności w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzania znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów i usług; c) nabyciu, łączeniu, kształtowaniu i wykorzystaniu dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług. Do realizacji tej współpracy wykorzystywana miała być aparatura badawcza zakupiona w ramach realizacji projektu.

²⁸ Wskaźnik obligatoryjny na poziomie projektu.

²⁹ Wskaźnik ten zdefiniowano jako *Ilość nabytego w wyniku realizacji projektu wyposażenia, służącego do prowadzenia działalności badawczo-naukowej.*

³⁰ Laboratoria Chemii – III.

³¹ Zdefiniowany jako *Ilość wyników badań powstałych w wyniku realizacji projektu, które zostały przekazane do przedsiębiorstwa w celu wykorzystania ich w procesie produkcyjnym.*

³² Laboratoria Chemii – II.

wskaźnika rezultatu była taka sama jak stosunek faktycznej wartości całkowitej projektu i poniesionych wydatków kwalifikowalnych do całkowitej wartości projektu i wydatków kwalifikowalnych określonych w umowie o dofinansowanie³³.

Wskaźnik rezultatu *Liczba wdrożeń powstałych w wyniku zrealizowanych projektów* dla projektu *Laboratoria Chemii – III*, wynoszący 5 szt., Uniwersytet ma osiągnąć w ciągu roku od zakończenia realizacji projektu, tj. do 15 września 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 125-127, 173, 191, 222, 227, 280, 303, 333, 339, 396, 413, 436, 441-442, 526, 529, 545, 570-571)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Realizacja projektów w ramach Poddziałania 1.3.1. powinna zapewnić osiągnięcie celów przejętych dla tego zakresu wsparcia³⁴. Jednocześnie dysponent środków publicznych powinien mieć możliwość dokonania oceny efektywności poszczególnych projektów, a także monitorowania stopnia osiągnięcia założonych celów. Nie kwestionując prawidłowości sporządzenia wniosku o dofinansowanie poszczególnych projektów, w kontekście założeń RPO WO 2007-2013, NIK zwraca uwagę, że wybrany wskaźnik rezultatu *Dodatkowo wprowadzone inwestycje* nie opisuje zmian, jakie nastąpiły w wyniku wdrożenia projektów, co umożliwiałoby dokonanie oceny postępu realizacji celów. Z uwagi na fakt, że wskaźnik ten odnosi się jedynie do kwoty wkładu własnego beneficjenta³⁵, jak również to, że w trzech z czterech realizowanych przez Uniwersytet projektach, wskaźnik ten był jedynym miernikiem służącym do oceny efektów realizacji projektów, przedkładana Marszałkowi Województwa Opolskiego informacja dotycząca osiągniętych wskaźników rezultatu, nie zapewniała przekazania rzetelnego obrazu wpływu tych projektów na otoczenie. Mając jednakże na uwadze ustalenia niniejszej kontroli, zdaniem NIK realizacja ww. projektów, poprzez zakup i wykorzystywanie aparatury naukowo-badawczej, sprzętu komputerowego oraz dodatkowego wyposażenia, jak też udostępnienie wyników przeprowadzonych badań, wpisywała się w cele przyjęte dla Poddziałania 1.3.1.

Opis stanu
faktycznego

We wszystkich projektach zrealizowanych przez Uniwersytet w ramach Poddziałania 1.3.1. określono trwałość projektu na okres pięciu lat od daty przekazania Uniwersytetowi płatności końcowej. Okres ten kończy się: 17 czerwca 2016 r. dla projektu *Laboratorium IT*, 29 marca 2016 r. dla projektu *Laboratoria Chemii – I*, 30 grudnia 2016 r. dla projektu *Laboratoria Chemii – II* i 18 września 2019 r. dla projektu *Laboratoria Chemii – III*.

(dowód: akta kontroli str. 68, 196, 226, 80, 310, 338, 87, 418, 440, 97, 549, 575)

W wyniku oględzin stwierdzono, że dotychczas Uniwersytet zapewnił trwałość projektów. Aparatura zakupiona do laboratorium IT oraz stanowiąca wyposażenie laboratoriów Wydziału Chemii rozmieszczona była – odpowiednio – w pomieszczeniach Instytutu Matematyki i Informatyki na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki oraz w laboratoriach Wydziału Chemii: w Katedrze Chemii Analitycznej i Ekologicznej, w Katedrze Chemii Analitycznej i Ekologicznej oraz w Katedrze Technologii Chemicznej i Chemii Polimerów.

(dowód: akta kontroli str. 753-757)

Prorektor ds. kształcenia i studentów wskazał, że w wyniku realizacji projektów w ramach Poddziałania 1.3.1., dzięki zwiększeniu oferty prowadzenia innowacyjnych badań na rzecz gospodarki, Uniwersytet osiągnął także - poza efektami

³³ Całkowita wartość projektu i wydatki kwalifikowalne określone w umowie o dofinansowanie miały wynieść 2 060 250 zł, a faktycznie wynosiły 2 014 051,24 zł po przeprowadzonych postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych.

³⁴ 1. Zwiększenie oferty jednostek sektora B+R na potrzeby gospodarki. 2. Zachęcenie przedsiębiorców do wykorzystania wyników prac B+R jako czynnika rozwoju przedsiębiorstw.

³⁵ A nie np. do wartości dodatkowych inwestycji, które powinny wystąpić w związku z realizacją projektu.

zdefiniowanymi w umowach o dofinansowanie (oraz w poprzedzających te umowy wnioskach) – dodatkowe efekty, w postaci formalnego powiązania Uniwersytetu z dwiema instytucjami zrzeszającymi jednostki B+R oraz przedsiębiorców: Klastrem Chemii Specjalistycznej *CHEM-STER*³⁶ oraz Ponadregionalnym Centrum Naukowo-Przemysłowym (Bio)-Polimery – Materiały – Technologie dla Gospodarki *POLINTEGRA*³⁷. Na stronie internetowej Klastra³⁸ zamieszczone zostały m.in. informacje o ofercie badawczej jednostek naukowych Wydziału Chemii Uniwersytetu oraz informacje o usługach laboratoryjnych i pracach badawczych, w tym wykonywanych z wykorzystaniem aparatury zakupionej w ramach projektów Poddziałania 1.3.1. Współpraca członków Centrum obejmuje obszary badawcze, w których badania prowadzą i rozwijają naukowcy Wydziału Chemii Uniwersytetu³⁹.

(dowód: akta kontroli str. 700-738)

4. Na etapie aplikowania o dofinansowanie wszystkich projektów w ramach Poddziałania 1.3.1. Uniwersytet udokumentował sformalizowane powiązania z przedsiębiorcami. Do wniosków o dofinansowanie załączono m.in.:

1) w projekcie *Laboratorium IT* – porozumienia z ośmioma przedsiębiorcami w sprawie organizacji studenckich praktyk zawodowych studentów Uniwersytetu kierunków: informatyka, matematyka i fizyka;

2) w projektach *Laboratoria Chemii I, II i III* – umowy o współpracy z trzema przedsiębiorcami, których przedmiotem było m.in.: współdziałanie w zakresie uzgadniania tematów badawczych oraz zobowiązanie Uniwersytetu współuczestniczenia w wybranych pracach badawczych⁴⁰; *wspieranie rozbudowy uzupełniającego się potencjału badawczego* (wysokokwalifikowana kadra i unikalna aparatura) umożliwiającego opracowanie nowoczesnych i innowacyjnych procesów, ich weryfikację w skali większej niż laboratoryjna, prowadzenie produkcji doświadczalnej chemikaliów (niezbędne do wdrażania nowych technologii do praktyki przemysłowej)⁴¹; realizacja wspólnych inicjatyw naukowo-badawczych w zakresie chemii i technologii polimerów, w tym usług badawczych⁴²; listy intencyjne z czterema przedsiębiorcami⁴³ wyrażające wolę współdziałania m.in. w zakresie realizacji wspólnych projektów badawczych; opinię popierającą zakup mikroskopu skaningowego m.in. przydatnego w badaniach heterogenicznych katalizatorów oraz materiałów polimerowych⁴⁴.

(dowód: akta kontroli str. 616-634)

Prorektor ds. kształcenia i studentów oświadczył, że Uniwersytet posiada sformalizowane powiązania z przedsiębiorcami, z którymi zawarto umowy o współpracy, osiągając w ten sposób założone wskaźniki produktu dla realizowanych projektów. Podał też, że Uniwersytet powiązany jest z biznesem,

³⁶ 29 sierpnia 2013 r. złożono deklarację przystąpienia do Klastra Chemii Specjalistycznej Wydziału Chemii Uniwersytetu Opolskiego. W regulaminie Klastra zapisano, że jego rolą jest ukierunkowanie przedsiębiorstw sektora chemii specjalistycznej na nowoczesne technologie i produkty, ułatwianie oraz usprawnianie procesu ich opracowywania i wdrażania, kształtowanie postaw i zachowań sprzyjających zwiększaniu innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw na arenie krajowej i międzynarodowej.

³⁷ Uniwersytet Opolski jest jednym z 33 podmiotów naukowych wymienionych w umowie o ustanowieniu Ponadregionalnego Centrum Naukowo-Przemysłowego (Bio)-Polimery-Materiały-Technologie dla Gospodarki *POLINTEGRA* z 27 października 2014 r. zawartej 29 podmiotami gospodarczymi. W celach Centrum wskazano (m.in.): zintensyfikowanie i skoordynowanie działań zmierzających do opracowania nowych technologii polimerów (bio)-polimerów i ich komercjalizacji, kreowanie wspólnych działań innowacyjnych stanowiących podstawę nowoczesnych rozwiązań technologicznych i przyczyniających się do rozwoju gospodarki oraz wzmocnienie kontaktów na linii nauka-przemysł, w tym intensyfikacja działań B+R na rzecz podmiotów gospodarczych.

³⁸ www.klasterchemster.pl

³⁹ Chemia organiczna, w tym chemia polimerów oraz chemia ekologiczna.

⁴⁰ Umowa o współpracy z Górażdże Cement S.A. w Choruli z 4 czerwca 2009 r.

⁴¹ Umowa z Instytutem Ciężkiej Syntezy Organicznej *Blachownia* w Kędzierzynie-Koźlu z 22 października 2009 r.

⁴² Umowa z *EuroCeras* Spółką z o. o. z 28 kwietnia 2009 r.

⁴³ Listy intencyjne z: Zakładami Produkcyjnymi *Nutricia*, Cementownią *Odra SA* w Opolu, *GLOBAU* Spółką z o. o. w Chrzastowicach, *Raf-Mar-Bud* spółką cywilną w Gogolinie.

⁴⁴ Opinia Instytutu Ciężkiej Syntezy Organicznej *Blachownia* załączona do wniosku o dofinansowania projektu *Laboratoria Chemii – I*.

poprzez Radę Gospodarczą, powołaną przy Uniwersytecie w 2012 r., oraz poprzez Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości. Rada Gospodarcza, będąca organem konsultacyjno-doradczym dla kierownictwa Uniwersytetu, w której składzie, wg stanu na grudzień 2014 r., było 24 przedsiębiorców, ma prawo m.in. wyrażać opinie o ogólnych kierunkach działania uczelni i w sprawie działalności badawczej uczelni w kontekście potrzeb regionu, proponować uruchamianie nowych kierunków kształcenia i specjalności o szczególnym znaczeniu dla gospodarki Opolszczyzny. Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości wspiera natomiast przedsiębiorców będących pracownikami lub studentami Uniwersytetu.

(dowód: akta kontroli str. 739-742)

5. Na podstawie zapisu § 6 każdej z 19 umów o współpracy, zawartych przez Uniwersytet z 18 przedsiębiorcami⁴⁵ dla osiągnięcia wskaźnika produktu *Liczba projektów współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a jednostkami badawczymi* (założonego we wszystkich projektach realizowanych w ramach Poddziałania 1.3.1.), Uniwersytet został zobowiązany do umożliwienia wzajemnego wglądu w dane dotyczące prac realizowanych w oparciu o te umowy oraz do udostępnienia wszelkich posiadanych i informacji dotyczących tych prac.

(dowód: akta kontroli str. 607-615)

Z możliwości uzyskania wyników badań naukowych przeprowadzonych z użyciem aparatury zakupionej w wyniku realizacji projektów związanych z Poddziałaniem 1.3.1. skorzystało – do czasu kontroli NIK⁴⁶ – 12 z 18 przedsiębiorców współpracujących z Uniwersytetem w ww. projektach: jeden – w ramach projektu *Laboratorium IT*⁴⁷, pięciu – w ramach projektu *Laboratoria Chemii – I*⁴⁸, jeden – w ramach projektu *Laboratoria Chemii – II*⁴⁹ i pięciu – w ramach projektu *Laboratoria Chemii – III*⁵⁰.

Ponadto ośmiu przedsiębiorców nie związanych z Uniwersytetem umowami o współpracy⁵¹ oraz Politechnika Opolska⁵² wyraziło zainteresowanie badaniami, a także skorzystało z możliwości uzyskania wyników badań prowadzonych w laboratoriach powstałych (doposażonych) w związku z realizacją projektów w ramach Poddziałania 1.3.1.

(dowód: akta kontroli str. 746-748, 759-764)

Prorektor ds. kształcenia studentów oświadczył, że Uniwersytet upowszechnia i udostępnia przedsiębiorcom wyniki badań prowadzonych z wykorzystaniem aparatury zakupionej w wyniku realizacji projektów w ramach Poddziałania 1.3.1. w formie publikacji, natomiast *nie wykonuje usług rozumianych jako wykonywanie konkretnego zamówienia na rzecz przedsiębiorcy*. Dodał, że zakupiony sprzęt i utworzone laboratoria w ramach ww. projektów wykorzystywane są na potrzeby innych niż Uniwersytet podmiotów, *rozumiane jako realizacja wspólnych przedsięwzięć naukowych, prowadzonych na mocy zawartych porozumień*. Wskazał ponadto, że nie ma żadnych ograniczeń formalnych zarówno w uzyskaniu przez przedsiębiorców dostępu do analiz i wyników badań, jak też możliwości wykorzystania zakupionego sprzętu w realizacji wspólnych przedsięwzięć naukowych z zainteresowanymi podmiotami, z którymi nie zawarto porozumień.

(dowód: akta kontroli str. 743-745)

⁴⁵ Z jednym przedsiębiorcą zawarto dwie umowy – w projekcie *Laboratoria Chemii – I* oraz w projekcie *Laboratoria Chemii – II*.

⁴⁶ 5 grudnia 2014 r.

⁴⁷ Udostępniono opracowania, wydruki analiz, przygotowano stanowisko badawcze.

⁴⁸ Analiza i oznaczenia substancji w produktach i materiałach.

⁴⁹ Badania zawartości pestycydów, substancji migrujących, związków polifenolowych i terpenowych w miodach.

⁵⁰ Analizy próbek materiałów, badania wody, katalizatorów, produktów polioksyalkilenowania oraz soków aroniowych.

⁵¹ Na aparaturze *Laboratorium IT* – czterech, na aparaturze laboratoriów *Chemii I, II i III* – czterech.

⁵² Na aparaturze *Laboratorium Chemii – I*.

Uwagi dotyczące badanej działalności

Zgodnie z definicją wskaźnika *Liczba projektów współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a jednostkami badawczymi* odnosi się on jedynie do liczby umów/porozumień pomiędzy jednostkami badawczymi a przedsiębiorstwami, na rzecz których realizowane będą badania wsparte w wyniku realizacji projektu. NIK zwraca jednakże uwagę, że zawierane umowy nie precyzowały zakresu badań, które miały być realizowane na rzecz poszczególnych przedsiębiorców, a podjęte zobowiązania w zakresie przyszłej współpracy stron miały ogólnikowy charakter. Powyższe, zdaniem NIK stwarza ryzyko, że pomimo wykazania przez Uniwersytet osiągnięcia zakładanych wartości wskaźnika produktu, interesy stron nie będą zbieżne, co spowoduje, że przedsiębiorcy nie będą korzystali z wyników badań prowadzonych z wykorzystaniem mienia nabytego w ramach projektu⁵³.

Opis stanu faktycznego

6. Uniwersytet zapewnił prowadzenie wyodrębnionej ewidencji księgowej każdego z czterech realizowanych projektów w ramach Poddziałania 1.3.1. *Wsparcie sektora B+R oraz innowacji na rzecz przedsiębiorstw*, do czego był zobowiązany zapisami § 9 ust. 6 umów o dofinansowanie tych projektów. Ewidencja ta umożliwiła identyfikację wszystkich operacji księgowych i bankowych dotyczących wydatków związanych z realizacją zadań będących przedmiotem umów o dofinansowanie ze środków EFRR. Dla każdego z ww. projektów prowadzono wyodrębniony rachunek bankowy i ewidencję księgową operacji na tym rachunku. Każdemu kontrolowanemu projektowi nadano niepowtarzalny numer księgowy⁵⁴. Numer ten wbudowany był w oznaczenia kont syntetycznych i analitycznych, na których ewidencjonowano operacje⁵⁵. Oznaczenia kont analitycznych zapewniały także identyfikację: statusu wydatków⁵⁶ i źródeł pochodzenia środków wykorzystanych na sfinansowanie wydatków poniesionych na realizację projektu⁵⁷ oraz rodzaju kosztu w układzie funkcjonalnym⁵⁸. Powyższy sposób ewidencjonowania operacji gospodarczych związanych z realizacją ww. projektów był zgodny z obowiązującymi w Uniwersytecie zasadami rachunkowości operacji gospodarczych finansowanych lub współfinansowanych ze środków unijnych.

(dowód: akta kontroli str. 36-118)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

⁵³ Tak jak w przypadku projektu *Laboratorium IT* tylko jeden z pięciu przedsiębiorców, który zobowiązał się do współpracy, skorzystał z wyników badań prowadzonych z wykorzystaniem zakupionego sprzętu.

⁵⁴ 51 – Utworzenie w Uniwersytecie Opolskim laboratorium nowoczesnych technologii IT; 17 – Wyposażenie laboratoriów Wydziału Chemii Uniwersytetu Opolskiego w sprzęt badawczy; 30 – Wyposażenie laboratoriów Wydziału Chemii Uniwersytetu Opolskiego w sprzęt badawczy- etap II; 55 – Wyposażenie laboratoriów Wydziału Chemii Uniwersytetu Opolskiego w sprzęt badawczy – etap III.

⁵⁵ Konto 085 – środki trwale w budowie o charakterze infrastrukturalnym; konto 504 – koszty wg rodzajów programów operacyjnych – projekty dydaktyczne; konto 845 – rozliczenia między okresowe przychodów funduszy pomocowych – projekty inwestycyjne.

⁵⁶ 1 – kwalifikowalne, 2 – niekwalifikowalne, 3 – niekwalifikowalne pozaumowne.

⁵⁷ Konta analityczne 085 ósma i dziewiąta cyfra: 03 – środki dotacji otrzymanej z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 04 – środki europejskie; konta analityczne 845 trzecia i czwarta cyfra: 03 – środki dotacji otrzymanej z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 04 – środki europejskie.

⁵⁸ Konta analityczne 504: np. 08ma i dziewiąta cyfra, np. 07 – materiały, 11 – pozostałe koszty.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*⁵⁹ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o *NIK* proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, dnia, 16 stycznia 2015 r.

Kontroler
Marcin Blajda
starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu

Dyrektor
Iwona Zyman

.....
podpis

.....
podpis

⁵⁹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm., dalej: ustawa o *NIK*.